

PAPER

ZAMONAVIY TA'LIMDA INNOVATSIYALAR VA TEXNOLOGIYALAR

Abdualiyev Hamidulla Toxirjonovich^{1, *}

¹Is' hoqxon Ibrat nomidagi Namanagan davlat chet tillari instituti Til va tarjima fakulteti dekan o'rinbosari

*hamidullaabdualiyev1985@gmail.com

Abstract

Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim tizimida innovatsiyalar va texnologiyalarning roli, ularning ta'lim sifatiga ta'siri hamda kelajakda kutilayotgan o'zgarishlar tahlil qilinadi. Raqamli ta'lim platformalari, sun'iy intellekt, gamifikatsiya, virtual va kengaytirilgan reallik kabi innovatsion yondashuvlarning ahamiyati ko'rib chiqilib, ularning ta'lim jarayonidagi samaradorligi muhokama qilinadi. Shuningdek, texnologiyalar ta'lim muhitini qanday o'zgartirayotgani va kelajak ta'lim tizimi qanday bo'lishi mumkinligi haqida fikr yuritiladi. Xulosa sifatida, innovatsion texnologiyalarni samarali qo'llash va ularga moslashish zarurati ta'kidlanadi.

Key words: Zamonaviy ta'lim, innovatsiyalar, texnologiyalar, sun'iy intellekt, raqamli ta'lim, gamifikatsiya, virtual reallik, kengaytirilgan reallik, ta'lim sifati, o'qitish metodlari.

Kirish

Bugungi kunda ta'lim tizimi jadal rivojlanib, ilm-fan va texnologiyalarning taraqqiyoti bilan chambarchas bog'liq holda yangilanib bormoqda. Axborot texnologiyalari, raqamli ta'lim platformalari, sun'iy intellekt va boshqa innovatsion yondashuvlar ta'lim jarayoniga kirib kelishi natijasida o'qitish usullari takomillashib, bilim olish jarayoni yanada samarali va interaktiv tus olmoqda. An'anaviy ta'lim shakllari o'z o'rnini bosqichma-bosqich zamonaviy metod va texnologiyalarga bo'shatib berayotgani bejiz emas.

Chunki bugungi dunyoda insonlardan nafaqat tayyor bilimlarni o'zlashtirish, balki o'z mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, yangiliklarga moslasha olish va hayotiy muammolarni hal qilish bo'yicha ijodiy yondashuv talab etilmoqda.

Zamonaviy ta'lim tizimi nafaqat o'qituvchilar va talabalar uchun, balki butun jamiyat uchun katta ahamiyat kasb etadi. Ta'lim sifati yuqori bo'lgan jamiyatlarda iqtisodiy va madaniy taraqqiyot darajasi ham tezroq o'sishi kuzatiladi. Shu bois, ta'lim tizimining rivojlanishi jamiyatning kelajagini belgilovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Bugungi kunda ta'lim jarayoniga integratsiyalashayotgan innovatsion texnologiyalar ta'lim sifatini oshirish, ta'lim muhitini zamonaviylashtirish va bilimlarni yetkazish jarayonini optimallashtirishga xizmat qilmoqda.

Ushbu maqolada zamonaviy ta'limda innovatsiyalar va texnologiyalarning o'rnini, ularning ta'lim sifatiga ta'siri hamda kelajakda kutilayotgan o'zgarishlar haqida so'z yuritiladi. Shuningdek, yangi texnologiyalarning o'quv jarayoniga ta'siri, o'qituvchilarning roli va ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalarning afzalliklari haqida fikr yuritib, kelajak ta'limining rivojlanish istiqbollarini muhokama qilamiz.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya

Zamonaviy ta'lim tizimida innovatsiyalar va texnologiyalarni qo'llash bo'yicha turli ilmiy tadqiqotlar va nazariy manbalar mavjud. Ushbu bo'limda turli adabiyotlar asosida zamonaviy ta'lim jarayonida texnologiyalarning ahamiyati va ularning samaradorligi tahlil qilinadi.

Ta'limda Innovatsiyalar

Innovatsiya – bu yangi g'oyalar, metodlar va texnologiyalarni qo'llash orqali ta'lim tizimini yaxshilash jarayoni hisoblanadi. Bugungi kunda ta'lim sohasida quyidagi innovatsion yondashuvlar keng qo'llanilmoqda:

1. Raqamli ta'lim platformalari –Udemy, Coursera, Khan

Academy kabi platformalar orqali talabalar istalgan vaqtda va istalgan joyda o'qish imkoniyatiga ega bo'lishmoqda.

2. Gamifikatsiya (o'yinlashtirish) –Ta'lim jarayoniga o'yin elementlarini kiritish orqali o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish mumkin.

3. Sun'iy intellekt (AI) –Sun'iy intellekt asosida ishlovchi ta'lim dasturlari individual yondashuvni yo'lga qo'yishga yordam beradi.

4. Virtual va kengaytirilgan reallik –AR va VR texnologiyalari orqali amaliy fanlarni yanada qiziqarli o'rganish imkoniyati paydo bo'lmoqda.

Texnologiyalarning Ta'limga Ta'siri

Zamonaviy texnologiyalar ta'lim sifatini oshirishda muhim rol o'yinamoqda. Ular quyidagi jihatlarida ta'lim tizimiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi:

1. Moslashuvchanlik va qulaylik –Talabalar va o'qituvchilar o'quv jarayonida turli xil texnologik vositalardan foydalanib, masofaviy ta'lim olish imkoniga ega.

2. Fidokorlik va motivatsiya –Interaktiv o'quv dasturlari, testlar va simulatsiyalar yordamida talabalar mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirishlari mumkin.

3. Samaradorlik –Sun'iy intellekt yordamida talabalar bilim darajasiga mos individual ta'lim dasturlari yaratish imkoniyati paydo bo'lmoqda.

Kelajakda ta'lim tizimidagi o'zgarishlar

Kelajakda ta'lim tizimida quyidagi o'zgarishlar kutilmoqda:

- To'liq raqamlashtirish –An'anaviy darslardan butunlay raqamli formatga o'tish jarayoni tezlashadi.

- Sun'iy intellekt yordamida individual yondashuv –Talabalar bilim darajasiga moslashgan avtomatlashtirilgan ta'lim tizimlari keng tarqaladi.

- Robotlashtirilgan o'qituvchilar –AI yordamida ishlovchi virtual o'qituvchilar yanada ommalashadi.

- Hayot davomida o'qish tamoyili –Ta'lim faqat maktab yoki universitet bilan cheklanib qolmay, insonlar umr bo'yi bilim olishga intiladi.

Xulosa

Zamonaviy ta'lim tizimi jadal rivojlanib, innovatsion texnologiyalar bilan boyib bormoqda. Axborot texnologiyalarining ta'lim jarayoniga integratsiyalashuvi o'qitish usullarini takomillashtirish, interaktiv ta'lim muhitini yaratish va bilim olish jarayonini yanada samarali qilish imkonini bermogda. Shu sababli, zamonaviy ta'lim nafaqat o'qituvchilar va talabalar uchun, balki butun jamiyat uchun muhim ahamiyat kasb etadi.

Chunki har qanday jamiyatning taraqqiyoti bevosita uning ta'lim tizimi bilan bog'liq. Kelajakda ta'lim sohasi yanada rivojlanib, raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, virtual va kengaytirilgan reallik kabi innovatsiyalar ta'lim jarayoniga chuqur singib boradi. Bu esa ta'lim muassasalaridan nafaqat ilg'or texnologiyalarni qo'llashni, balki ularni samarali boshqarishni ham talab qiladi. Talabalarning mustaqil bilim olish qobiliyatini oshirish, tanqidiy va kreativ fikrlashni rivojlantirish dolzarb vazifalardan biri bo'lib qolmoqda.

Shu bois, kelajakda ta'lim tizimidagi o'zgarishlarga moslashish va ularning imkoniyatlaridan samarali foydalanish har bir insonning asosiy vazifalaridan biri bo'lib qoladi. O'qituvchilar innovatsion yondashuvlarni o'zlashtirib, ta'lim samaradorligini oshirishga harakat qilishlari, talabalar esa yangi bilim va ko'nikmalarni egallashga tayyor bo'lishlari lozim.

Jamiyat esa ta'lim tizimiga e'tibor qaratib, uni yanada rivojlantirish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratishi kerak. Zero, ta'lim taraqqiyotning asosiy omili bo'lib, har qanday jamiyatning kelajagi aynan sifatli ta'lim tizimiga bog'liqdir.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Sabirjonov R.A., Ayupov R.H. va boshqalar. Zamonaviy raqamli texnologiyalarning rivojlanish istiqbollari. "Media" nashriyoti, 2022 yil. 202 bet.
2. Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti I.A. FILIPOVA "Sun'iy intellektni huquqiy tartibga solish" (ma'ruza kursi) Samarqand-2022 b-7
3. Ya.X.G. afforov. Tarix o'qitish metodikasi. Darslik. – Toshkent: –211b
4. Russell SJ, Norvig P. Sun'iy intellekt: zamonaviy yondashuv. Prentice Hall. Englewood Cliffs, Nyu-Jersi. 1995 yil. 3-bet
5. G. afforov Ya. "Mahsus fanlarni o'qitishda yangi pedagogic tehnologiyalardan foydalanish usullari" Toshkent "Shafolat Nur Fayz" nashriyoti, 2021-yil 4-bet
6. N.A. Shermuxamedova, Ilmiy-tadqiqot metodologiyasi. T. "Fan va texnologiya" nash, 2014, 403-407 betlar
7. Камилова Р.И. Абдулатипова М.А. искусственный интеллект // Опубликовано в 2013, Выпуск Май 2013, Экономические науки
8. Ayupov R.H., Tursunov S.Q. Raqamli texnologiyalar. O'quv qo'llanma. Toshkent: "Lesson Press" nashriyoti, 2023 yil. 464 bet.
9. Ways Artificial Intelligence Is Revolutionizing Education" by Bernard Marr, published in Forbes: <https://www.forbes.com/sites/bernardmarr/2019/03/18/10-ways-artificial-intelligence-is-revolutionizing-education/?sh=4b8c6b4b6f95>
10. "AI in education: The future is here" by Omer Perchik, published in The Next Web: <https://thenextweb.com/podium/2019/03/01/ai-in-education-the-future-is-here/>.
11. "How AI is changing education" by Mark Anderson, published in Education Technology: [education/](https://educationtechnology.com/).